

Hitlers strijder

Het leven en de oorlogen van
SS kolonel Jochen Peiper

Danny S. Parker

BBNC uitgevers

Amersfoort, 2016

Inhoud

Kaarten		9
Proloog	Het eenvoudige leven	11
DEEL 1	OPKOMST	
Hoofdstuk 1	Droom van het Rijk	24
Hoofdstuk 2	Imperium	36
Hoofdstuk 3	De binnenring	48
Hoofdstuk 4	Bij Himmler	63
DEEL 2	ZENIT	
Hoofdstuk 5	Overmoed	82
Hoofdstuk 6	Barbarossa	102
Hoofdstuk 7	Brieven uit de oorlog	120
Hoofdstuk 8	Front en vaderland	139
DEEL 3	ONDERGANG	
Hoofdstuk 9	Vergetelheid	156
Hoofdstuk 10	Eindspel	172
Hoofdstuk 11	Mensenjacht	181
Hoofdstuk 12	Het proces	193
Hoofdstuk 13	Ellis	207
Hoofdstuk 14	Het vonnis	222

DEEL 4	IN EXTREMIS	
Hoofdstuk 15	Landsberg	240
Hoofdstuk 16	Steeplechase	255
Hoofdstuk 17	'We hebben allemaal ons eigen kruispunt'	270
Hoofdstuk 18	Onder vier ogen	282
Hoofdstuk 19	Oude vossen	298
DEEL 5	REQUIEM	
Hoofdstuk 20	De oude Duitse held	306
Hoofdstuk 21	Explosie	312
Hoofdstuk 22	De nationale feestdag	325
Hoofdstuk 23	Afrekening	334
Hoofdstuk 24	Spoken uit het verleden	353
Epiloog		375
Dankbetuigingen		379
Noten		384

Hoofdstuk 1

Droom van het Rijk

Het was 9 november 1935, één uur voor middernacht, toen Joachim Peiper absolute trouw zwoer aan Adolf Hitler.

Een klok van de barokke Theatinerkirche aan de overkant van het plein luidde ter gelegenheid van dit feit. De tonen van de klok weergalmden door de kille, mistige lucht en ontroerden ongezien de getuigen van het plechtige gebeuren. In de stilte van die zaterdagavond, tussen de hoog oprijzende zuilen van de Münchense Feldherrnhalle, zetten de vlammen van de toortsen het gewijde oorlogsmonument in een fel oranje gloed. Grote rode, op kelken lijkende toortsen – pylonen van bijna vijf meter hoog bekroond met dreigende adelaars – stonden op het verhoogde marmeren podium boven het enorme Odeonsplatz. De vlammen en de kommen straalden helder op elk voetstuk en verspreidden een vage geur van brandende kerosine. De achtergrond bestond uit twintig meter hoge gordijnen die aan het ronde plafond hingen. Twee massieve stenen leeuwen staarden vanaf het altaar neer op een ‘zee van zwarte stalen helmen’ op het grote plein. De grote aantallen geüniformeerde SS-troepen in keurige rijen weerkaatsten op een vreemde manier het bloedrode licht van de toortsen.³⁸

Meer dan duizend mannen stonden buiten het monument in kaarsrechte rijen op het volle plein. Grote stenen zuilen rezen uit boven de traptreden en gingen over in enorme bogen boven het gedenkteken. Het plein glom in het donker en was bedekt met kransen van dennentakken in een overdadig Teutoons decor. Het stille panorama werd uitsluitend onderbroken door het afgemeten luiden van de kerkklokken.

Het was een fantastisch beeld – een surrealistisch militair spektakel dat zo ontzagwekkend, zo aansprekend was, dat het wel emoties *moest* losmaken, emoties waarvan niets op de strakke, jonge gezichten van de kandidaten onder de vastgegespte helmen was te zien. Allemaal droegen ze de *Großer Dienstanzug*, het zwarte uniform van de onlangs opgerichte militaire tak van Hitlers stijlvolle Pretoriaanse Garde, de Schutzstaffel, oftewel de SS.³⁹ Een zwart hemd en zwarte broek vormden het basisuniform. De kragen droegen het geborduurde, witte overwinningsteken van de dubbele S-vormige Sig-runen uit het oude Noorse alfabet.⁴⁰ Naast elkaar geplaatst zagen de runen eruit als bliksemschichten. Om de linkerarm van elke man zat een rood-witte band met een zwarte swastika. Glimmend zwarte, tot de knie reikende laarzen stonden hak tegen hak in volmaakte symmetrie. Aan het eind van de hal sierde een enorme swastika de reus-

achtige rode vlag van het nationaalsocialisme die symbolisch aan de hoogste verdieping hing tegenover de okerkleurige Theatinerkirche in het donker aan de overkant van de straat. Andere wapperende rode linten hingen in bundels van licht aan de gebouwen aan weerszijden van het plein en tot in de Ludwigstraße zover als het oog reikte. Als iets de geesten van oude Germaanse strijders kon oproepen, was het dit panoramische tafereel wel. Alles ademde een orkestrale militaire schoonheid, een belichaming van Siegfrieds begrafenismars en de opoffering van de goden. Het was als een schrikbeeld uit de *Götterdämmerung*!

Joachim Peiper was een van de aspirant-officieren die aangetreden tussen de vele anderen stond en hij was die avond getuige van de fantastische choreografie. Hij was een twintigjarige staf-sergeant – SS-Scharführer – in de *SS-Verfügungstruppe*, de VT of ‘beschikbare troepen’. Hij kwam uit Berlijn en werd op deze dag bevorderd tot cadet. Hij stond kaarsrecht, schouder aan schouder met de strak uitgelijnde rijen andere zwart geüniformeerde manschappen die allemaal in het spookachtige licht stonden. Alles maakte ontegenzeggelijk grote indruk.⁴¹ Peiper wist waarschijnlijk weinig van Hitlers kunstzinnige bedoelingen, want het vurige ritueel was een spirituele viering, een Wagneriaans eerbetoon aan het bloed van de Teutoonse ridders. Een centraal credo van Hitlers nieuwe SS was de Bloedmythe, die een dubbel visioen opriep van raszuiverheid en strijd op een kosmisch podium. Het was een voor alle Duitsers bekend idee uit de oude fabel van het *Nibelungenlied*, waarin Siegfried de draak verslaat en zich baadt in het bloed om onoverwinnelijk te worden. Bloed was het nieuwe heilige water en de hele ceremonie ademde middeleeuwse waarden van opoffering en raszuiverheid die de hoofddoelen waren van het nationaalsocialisme. Misschien nog belangrijker was echter de afgelegde SS-eed van absolute toewijding aan Hitler als de *Führer* – de gezalfde leider van Duitsland.

Het was tien uur toen de glanzende Mercedes van de Führer de binnenplaats van het Wittelsbachpaleis opreed. En toen schreed Adolf Hitler zelf in het felle licht van de schijnwerpers zelfverzekerd door de zuilengalerij. De kapel zette de ‘Präsentiermarsch’ in waarmee de aankomst van de Duitse leider muzikaal werd aangekondigd. Op het podium nam de man een historische positie in. Rechts van hem stond het meer dan levensgrote bronzen standbeeld van Johann t’Serclaes Graf von Tilly, de Duitse held uit de Dertigjarige Oorlog en aan de linkerkant stond een andere Duitse grootheid, een kolossaal metalen evenbeeld van Carl von Wrede, de beroemde Beierse veldmaarschalk. En Adolf Hitler stond daar precies middenin!

Hij stak groetend zijn hand op. ‘*Heil, SS Männer!*’ blafte de Duitse leider. De luidsprekers lieten Hitlers stem dreunend weergalmen over de Ludwigstraße. De SS’ers bulderden een nog luider onversterkt antwoord: ‘*Heil, mein Führer!*’

Toen stak de onooglijke leider van de Schutzstaffel zijn zwaard omhoog om de muziek te laten stoppen. Hij klom het podium op. Dit was Heinrich Himmler, de Reichsführer-SS. Daar stond een magere man met een bril en een terugwij-

kende kin, dunne kleurloze lippen en een smal snorretje dat hem het uiterlijk van een muis gaf. Zijn gelaatskleur was bleek, zelfs ongezonder. Deze man van wie sommigen vonden dat hij er wat Aziatisch uitzag, zette de verzamelde Duitse jeugd op de plaats rust.⁴² Eensgezind kwamen allen onder zijn bevel in beweging – honderden stalen helmen werden afgezet. Om de nieuwe sfeer weer te geven, zette de kapel een plechtig nummer in: ‘Wir treten zum Beten’ – het Oudnederlandse ‘Dankgebed’.⁴³

Nu kwam de eed. Niet echt charismatisch, maar wel plichtsgetrouw sprak Himmler de bindende eed uit, terwijl hij uitkeek over duizend opgeheven armen. De mannen die werden beëdigd, herhaalden Himmlers woorden regel voor regel. De bevelen van de Reichsführer weergalmden over het plein toen hij de rangen van de SS Leibstandarte (lijfwachter) presenteerde aan de leider:

*Ik zweer aan u,
Adolf Hitler
Führer en Kanselier van het Duitse Rijk
Trouw en moed.
Ik beloof u
en de door u benoemde meerderen
Gehoorzaamheid tot de dood,
Zo helpe mij God.*⁴⁴

Een crescendo van bevestigingen werd afgesloten met het weer opzetten van de helmen – de Führer zou spreken! De besnorde leider van het Derde Rijk stapte kalm het podium op.⁴⁵ Zijn weinige woorden waren afgemeten, bijna rustig en zorgvuldig gekozen waardoor de plechtige sfeer werd versterkt. Hij besloot zijn korte opmerkingen met een bekrachtiging van de eed: ‘Ik verwacht van jullie dat jullie altijd trouw zullen blijven aan het motto van de Orde waartoe jullie eervol behoren. Jullie eer moet altijd en onder alle omstandigheden over die trouw gaan.’ Een toen herinnerde hij de cadetten met een laatste vermaning aan ‘hun plicht om bereid te zijn op elk moment voor hem te sterven’.⁴⁶

Daarop knikte Himmler die achter hem stond. De SS-kapel zette een oud Duits lied in: ‘Wenn alle untreu werden.’ Voor de SS was dit hun lied van trouw. De mannen zongen mee met een galmend refrein:

*Wenn alle untreu werden,
So bleiben wir doch treu;
Daß immer noch auf Erden
Für euch ein Fähnlein sei.
Wir woll'n das Wort nicht brechen
und Buben werden gleich,
woll'n predigen und sprechen
vom heil'gen Deutschen Reich.*⁴⁷

[Waar allen trouwloos falen,
 Daar blijven wij getrouw;
 Dat steeds op eigen aarde
 Uw vaandel wapperen zou;
 Wij willen 't woord niet breken
 Niet worden als jongens gelijk;
 Wij prediken en spreken
 Van het Heilige Duitse Rijk.]

Met opgeheven hoofd daalde Hitler trots de treden af en hij liep nu langs de lange rijen mannen om zijn nieuwe rekruten te inspecteren.⁴⁸ Van rechts naar links passeerde hij de verzamelde troepen. Aan het eind daarvan klonk de Führer de trap naar de Feldherrnhalle weer op, terwijl de Reichsführer iedereen in de houding commandeerde: 'Ogen rechts!' De kapel zette de 'Präsentiermarsch' weer in.

Voor het podium presenteerde een onberispelijk uitgeruste erewacht van de SS het geweer voor een rode vlag en een zwarte vlag met witte SS-runen. Twee SS-officieren met zwaarden in de hand kruisten hun kling door de stokken van de gestreken vlaggen aan te raken. Daarop aanvaardde Hitler ceremonieel de rode *Blutfahne* – de Bloedvlag – van de SS'er die hem droeg. Volgens de nazilegende was de vlag gekleurd met het bloed van de mannen die tijdens de putsch van 1923 in München waren gedood. Hitler had toen een groep van ongeveer tweeduizend mannen aangevoerd in een poging in München de macht te grijpen. De politie sloeg de opstand neer en bij dat treffen kwamen zestien nazi's om. Ongeacht of deze overlevering waar was, het macabere voorwerp was het crucifix van de nazibeweging geworden. Hitler aanvaardde plichtsgetrouw de bloedeed van de drager: 'Ik zweer trouw te blijven aan mijn Führer, Adolf Hitler. Ik verplicht mijzelf om alle bevelen gewetensvol en zonder tegenzin uit te voeren.'

Van de mannen van de Leibstandarte SS Adolf Hitler werd verwacht dat ze net zo bereid waren hun leven te geven als de mannen die twaalf jaar eerder op deze zelfde plek voor Hitler waren gevallen. En alleen de mannen van de SS legden persoonlijk deze eed voor Hitler af. Ze waren allemaal vrijwilliger en zorgvuldig geselecteerd. Van ieder van hen werd verwacht dat hij zijn beslissing gestand zou doen om zich onvoorwaardelijk te verbinden aan de wil en het lot van Hitler.⁴⁹

Na afloop van deze rite voegde Obergruppenführer Josef Dietrich, de leider en grondvester van de Leibstandarte, zich bij de Führer. Naast Hitler, en met Himmler aan de andere zijde, daalde ook Dietrich plechtig de trappen van de Feldherrnhalle af. Tegelijk ging de begeleiding over op de heilige hymne van het nationaalsocialisme, het Horst-Wessel-lied: '*Die Fahne hoch, die Reihen fest geschlossen*' – 'Het vaandel hoog! De rijen hecht gesloten!'⁵⁰ Ze werden overspoeld door een euforische sfeer toen 'miljoenen hoopvol naar het hakenkruis keken'.

Hitler nam afscheid van de mannen door groetend zijn hand op te steken. Himmler stond naast hem toen ze op de binnenplaats in de auto stapten.

*Voor de strijd staan we allen al gereed!
Spoedig wapp'ren Hitlervaandels over alle straten.*

De stemming was spookachtig, bijna bovennatuurlijk. 'We hadden geen persoonlijke ambities,' herinnerde Peiper zich later. Onze wens was altijd de 'Droom van het Reich!'

Denn heute da hört uns Deutschland und morgen die ganze Welt!
(Want vandaag behoort ons Duitsland en morgen de hele wereld!)⁵¹

Later zou de jonge soldaat Hitler persoonlijk ontmoeten. Tijdens een parade liep Hitler langs een groep officieren tussen wie Peiper stond. Hitler draaide zich toen om en keek Peiper met een vage glimlach recht aan. Daar waren die *stralend blauwe ogen* – het *Führerkontakt*. 'Die blik veranderde mijn leven,' zei Peiper over die eerste ontmoeting. 'Hij keek me aan en ik was bereid voor hem te sterven.'⁵²

De vader van Joachim Peiper, Woldemar, had in de Eerste Wereldoorlog gevochten voor keizer Wilhelm II. Hij had bijna zijn leven gegeven bij de gevechten in koloniaal Afrika waar hij gewond was geraakt. Bovendien had de oorlog duidelijk een stempel op hem gedrukt.⁵³ De derde zoon van de kapitein, Joachim, werd op 30 januari 1915 om 3.30 uur geboren, net toen de oorlog in een kritieke fase was beland. De jonge Joachim had twee broers, Hans Hasso die vijf jaar ouder was, en Horst die was geboren in 1912. Peipers vader had zijn jongste zoon Dixmundieus willen noemen naar het Belgische dorp Diksmuide dat in oktober 1914 het toneel was geweest van zware gevechten.⁵⁴ Maar ook al waren beelden van die strijd onuitwisbaar in Woldemars hoofd gegrift, Peipers moeder Charlotte vond dat het geen naam voor een zoon was!

Hun derde kind zou geheel naar de familie worden vernoemd: Joachim Sigismund Albrecht Klaus Arved Detlev Peiper. Zijn roepnaam werd Joachim, hoewel zijn jonge vriendjes hem algauw Jochen noemden. De jongen zou op zijn zesde verjaardag worden gedoopt in de Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche. Tegen die tijd was zijn vader na de Duitse capitulatie teruggekeerd uit de oorlog. Het was voor heel Europa een ellendige tijd.

De flat van de Peipers aan de Zähringerstrasse 17 in de betere Berlijnse wijk Wilmersdorf, lag maar een paar straten af van de beroemde Kurfürstendamm. De zonen, die streng werden opgevoed door de gepensioneerde kapitein, groeiden op met verhalen over de Grote Oorlog. De roemrijke avonturen bij het vechten voor het vaderland in het exotische Afrika leken heel ver verwijderd van het Berlijnse Wilmersdorf. Wel liepen de glorieuze verhalen van de vader over de oorlog altijd slecht af, want Duitsland had de oorlog verloren en daarmee schijnbaar de greep op wereldomvattende ambities. Tijdens de jonge jaren van Peiper

werd Europa aan het eind van de jaren twintig getroffen door een verwoestende depressie die binnen de Duitse maatschappij leidde tot wijdverspreide ontgoocheling en somberheid. Zes miljoen mensen hadden geen werk. Soldaat worden leek een aantrekkelijke keus.⁵⁵

Woldemar was een volledig overtuigd aanhanger van Hitlers nationaalsocialisme, maar dat gold niet voor de rest van de familie. De voorouders van Peiper hadden protestants Lutherse wortels en waren halverwege de zestiende eeuw uit Vlaanderen gevlucht. Toch vormde Berlijn, waar de twee takken van de familie bij elkaar waren gekomen, met de linkse traditie, met een levendige Joodse gemeenschap, een homosubcultuur en een kosmopolitische elite, nauwelijks een natuurlijke voedingsbodem voor de nazi's. Peipers vader ontwikkelde zich evenwel (net als veel anderen in de stad) niet alleen tot een overtuigde nationaalsocialist, maar ook tot een nog grotere felle antisemiet.⁵⁶ Desondanks had één tak van de familie onder leiding van dr. Herbert Peiper argwanend gekeken naar de omhelzing van het nationaalsocialisme door Woldemars tak van de familie. Zijn kant van de familie telde artsen, goed opgeleide mensen en kunstenaars – vaak de groepen die het doelwit van de nazi's vormden. Erger was dat Woldemars zonen deel uitmaakten van de SS – Jochen zat bij de Leibstandarte en Horst bij de *Totenkopfverbände*, de doodskopeenheden. Geen van beide eenheden had een geruststellende reputatie. Toen werd in 1938 in familiekringen algemeen bekend dat Jochen adjudant was van Heinrich Himmler. Herbert Peiper raadde zijn zoons aan niet te veel op te trekken met Woldemar en zijn gezin. *'Das wird ein böses Ende nehmen!'* – *'Dit zal slecht aflopen!'*⁵⁷

In het begin van de jaren dertig van de twintigste eeuw leek het liberale Berlijn nog steeds de vrijheid te omarmen waar het om bekendstond. De kleurrijke beweging van de *Wandervogel* (letterlijk 'trekvoegels') was net algemeen bekend geworden en had van de volgende generatie jonge Duitse mannen fervente natuurliefhebbers gemaakt.⁵⁸ In heel Duitsland staken jeugdbewegingen de kop op. Als typisch Duitse jongens waren Joachim en zijn broer Horst dol op het buitenleven. In de natuur konden ze manieren bespreken om te ontkomen aan de moeilijke sociale omstandigheden van de dag, konden ze trektochten organiseren om het mooie Duitse platteland te ontdekken en konden ze zich sterker maken met persoonlijke uitdagingen. Ze trokken over de heuvels, aten buiten in de Pruisische dennenbossen en sliepen daarna onder de sterren.

Het was het idee van zuiverheid zoals dat door Hermann Löns werd verkondigd. Löns verheerlijkte een eenvoudig leven in de natuur – wild, onopgesmukt door moderne attributen en waarbij voor ontberingen werd gekozen als een proeve van persoonlijke kracht en eigenwaarde. En als de jongens in juli niet aan het trekken waren, genoten ze van middagen op de kleine zeilboot van het gezin, op het water van de nabijgelegen Wannsee waar de sfeer behoorlijk feestelijk was. Ook al was het water koud en rook het op een vage manier naar oude bladeren, toch zwommen de jongens Peiper er graag. Elke uitdaging buitenshuis was welkom.